

Foto: Heine Sand Kristensen

Tid til billeder

- Oppositionen tror på billedkunstoffaget

Af Mik Aidt, journalist

Står det til Socialdemokratiets uddannelsesordfører Christine Antorini, så går billedkunstoffaget en lys fremtid i møde. Hendes vision er at styrke de praktisk-musiske fag i folkeskolen hele vejen fra 1. til 9. klasse. Og så er hun i øvrigt enig med Danmarks Billedkunstlærere i, at betegnelsen 'praktisk-musisk' skal laves om

I december 2008 lancerede Socialdemokraterne et nyt politisk udspil med titlen 'Den kreative og skabende skole'. Den bærende idé i forslaget er, at folkeskolen skal blive bedre til at styrke elevernes kreative og skabende kompetencer.

"Der har alt for længe været et meget ensidigt fokus på folkeskolens udvikling med udgangspunkt i Danmarks utilfredsstillende score på nogle af PISA-undersøgelserne. I den efterfølgende debat fra regeringen og Dansk Folkeparti har man ofte følt sig sat tilbage til den sorte skoles tid med et alt for simpelt syn på boglighed," sagde Socialdemokraternes uddannelsesordfører, Christine Antorini, dengang forslaget blev offentliggjort.

Hun begrundede det med, at sammenstillinger af PISA-undersøgelsernes resultater har vist, at de skolesystemer, der har et vidtspændende

skema med et bredt udbud af kunstneriske fag, også er dér, hvor eleverne klarer sig bedst i matematik, læsning og naturfaglig tænkning.

"Så det er en forkert diskussion, når de borgerlige siger, at faglighed kun bliver styrket gennem de boglige fag. Jeg er ikke i tvivl om, at forældrene gerne vil have, at deres børn lærer mest muligt - og det er vi også optaget af. Men det er ikke et 'enten-eller'. Det er et 'både-og'. Det understøtter den boglige læring, at man arbejder med andre dimensioner," mener hun.

Men Christine Antorini og Socialdemokraterne er i mindretal i Folketinget, når der skal tages beslutninger om, hvordan undervisningen i folkeskolen skal se ud i fremtiden. Det fik hun og hendes partifæller senest at føle den 11. december sidste år, da deres forslag om at etablere forsøgsordninger og et videnscenter for kreative kompetencer efter en længere politisk behandling i folketingsalen blev stemt ned.

Undervisningsminister Bertel Haarder og hans parti har deres egen køreplan for, hvordan folkeskolen skal fornyes - den kunne du læse om i forrige nummer af dette tidsskrift - og han og regeringen ser ikke nogen grund til, at den skulle præges af fingeraftryk fra oppositionen.

Lærerens betydning

Ingen ved, hvordan magtfordelingen på Folketingets 179 pladser ser ud efter næste valg, som skal finde sted senest i 2011. Men *skulle* det vise sig, at Socialdemokraterne kommer til regeringsmagten, så kan det møde, som et trekløver fra billedkunstlærernes landsstyrelse den 5. maj 2009 kl. 9 holdt med Christine Antorini, meget vel vise sig at få større betydning, end det måske umiddelbart tog sig ud, sådan som de sad dér om et rundt bord i 'Snappinget' - Folketingets kantine - over en kop morgenkaffe og med udsigt til Christiansborgs ridebane, mens de hyggeligt udvekslede synspunkter, erfaringer og minder fra barndommen.

For selvom landsformand Alice Carlsund sammen med Ulla English og Heine Sand Kristensen var mødt op for at interviewe en af oppositionens vigtigste talspersoner på uddannelsesområdet, så fik deres møde karakter af det, som i politikersproget kaldes for 'lobbyvirksomhed'. Det blev tydeligt undervejs i mødets forløb, at billedkunstoffaget fik en mere klart defineret, opdateret og fagligt begrundet plads på Christine Antorinis uddannelseslystavle.

"I kan jo hænge mig op på det, jeg

har lovet, når der kommer et rege- ringsskifte," siger hun på et tids- punkt og griner. Den 44-årige cand. comm i offentlig forvaltning ud- stråler godt humør og optimisme. Men hun indrømmer samtidig gerne, at det er rigtig, rigtig lang tid siden, at hun har fulgt et undervisningsfor- løb i billedkunst ude på en folke- skole. Og hendes egen oplevelse af Formning, som faget hed dengang hun selv var skoleelev, den er, suk... at det rent ud sagt var frygteligt at komme til de timer:

"Fordi alting sejlede... Hvis man har en lærer, som af forskellige grunde ikke *magter* klassen, så er kombinationen af dét og at man ved, at det hele i øvrigt er ligeegyldigt, for- di det ikke er et eksamensfag – den er, at tingene sejler. Jeg husker mest en oplevelse af en lærer, der blev moppet af eleverne. Og ja, det er ærgerligt, for jeg ved jo hvor meget det betyder, hvis man har en inspi- rerende lærer i skolen. Havde jeg haft sådan en lærer i nogle af de kreative discipliner, så ville jeg nok i højere grad være gået i den retning senere i livet. For jeg har i virkelig- heden haft utroligt mange erken- delser med mine hænder. Jeg ved, at der kommer en anden viden, som man ikke kan få ved hjælp af ord, men som man *kun* kan få i det øje- blik, man bruger sine hænder. Man lærer at se på ting på andre måder. Dén erfaring har jeg fået på bag- grund af min egen lyst til at udfolde mig for eksempel med fotografi og tegning, og fordi mine forældre bak- kede mig op omkring de ting. Det med at arbejde med noget, som man får et produkt ud af, er jeg fuld- stændig vild med."

Skoledagen for kort

Problemet med de praktisk-musiske fag i folkeskolen er stadig i dag – i følge Christine Antorini – at de bare ikke opleves som lige så vigtige som de boglige fag:

"Det sanselige, det kropslige, det at have hænderne nede i bollede- jen... – det er enormt underpriori- teret i folkeskolen. Alting handler om, hvad der foregår deroppe i hjer- nen. Men der er den anden dimen- sion, og det er noget af det, som vi har prøvet at arbejde med i vores oplæg til, hvor Socialdemokratiet ønsker, at fremtidens folkeskole skal se ud.

Det største problem med folke-

skolen i dag er, at vi har så kort en skoledag, og derfor prioriterer man de få timer, man har, til de boglige fag. Og dermed mister man hele den praktiske dimension. De to ting skul- le jo ellers ideelt set understøtte hin- anden.

Så de negative oplevelser, jeg selv har haft i folkeskolen, er noget, der har inspireret mig i forhold til, hvor- dan jeg forestiller mig, at den gode skoledag skal se ud: en helhedsskole, hvor man går længere tid i skole. Ikke for at sidde på bænken og læse flere bøger, men for at have tiden til at kombinere praktik og teori. Det er lige præcis det med at have det kropslige, det sanselige, det værkstedsori- enterede, det at man får et produkt ud af det, med hele vejen fra 1. til 9. klasse – det er noget, som betyder meget for mig."

Skal der så være en afsluttende prøve tilsidst i 9. klasse?

"Ja. Vi synes ikke, at prøver skal ses som en 'straf'. De skal bruges som en løbende evaluering. De motiverer til, at man læser sit fag op. Og vi synes, måden med lodtrækning er rigtig fin, for så dræber man ikke hele 9. klasse med eksaminer, men eleverne er nødt til at gøre sig umage med alle fagene, fordi de ikke ved, hvilke der vil blive trukket ud."

Ser I faget billedkunst som et fag for sig selv – eller skal det lægges sammen med for eksempel musik, sløjd og hånd- arbejde?

"Vi støtter, at man bibeholder billed- kunst som et selvstændigt fag, og at sløjd og håndarbejde laves om til et nyt fag, som kunne hedde 'hånd- værk og design', eller noget lignen- de. Jeg må sige, at det er noget, som er blevet diskuteret alt for lidt. Hvis vi kommer igennem med, at man i langt højere grad skal kunne arbejde med 'helhedskoler', hvor man har en længere dag, så skal man tænke de praktisk-musiske fag ind på nye måder. Og så vi vil gerne have, at der bliver etableret et videnscenter in- den for dette område, sådan at man løbende kan arbejde med, hvordan man udvikler de pædagogiske me- toder. Så... samtidig med at jeg lytter til, hvad I måtte komme med af gode ideer, så mener jeg som udgangs- punkt, at vi skal holde fast i, at der i fremtidens folkeskole skal være dis- se tre fag eller spor: billedkunst, mu- sik og håndværk/design."

Vælg et spor

"Hvad man kunne gøre allerede her og nu, ville være at gøre det obliga- torisk at eleverne fra 7. til 9. klasse skulle vælge mellem et musikspor, et håndværk-design-spor eller et billed- kunstspor. Vi er selvfølgelig åbne for at høre forslag til, hvad man skal gøre. Vi tror på, at der skal laves no- get forsøgs- og udviklingsarbejde omkring disse ting. Der er på den ene side brug for, at du lærer faget som en disciplin, der går i dybden, men på den anden side skal man også lære, hvordan man sætter det i spil i forhold til andre fag. Jeg synes, at man skal arbejde med *begge* dele. Hvad der er den smarteste måde at gøre det på, skal vi politikere ikke komme med en færdig model for. Vi siger blot, at eleverne i hvert tilfælde skal kunne vælge én af disse ret- ninger eller spor, som man følger helt til dørs. Og vi skal arbejde med, hvordan de kan sættes i spil i forhold til de andre fag."

Christine Antorini taler hurtigt, og da hun først har fået talt sig varm, bliver det gradvist sværere for tre- kløveret fra Danmarks Billedkunst- lærere at få ord indført. Men det lykkes dem at gøre Christine Antori- ni opmærksom på, at hun faktisk har en forholdsvis gammeldags måde at tænke på faget billedkunst på.

"For at sige det som det er: Jeg tænker jo ikke på billedkunst som et fag, der arbejder med det digitale medie, sådan som jeg nu kan høre på jer, at det ligger i billedkunstoffet i dag. Jeg er opvokset i en tid, hvor det hed Formning – og jeg forbinder jo stadigvæk faget med, at vi arbejdede med ler, tegning og maling. De fore- stillinger tror jeg, man skal arbejde med," erkender hun.

Kunne det hjælpe at ændre fagets navn – for eksempel til 'Billed-medie'?

"Ja, det tror jeg måske i virkelighe- den ville være meget godt. I hvert til- fælde i forhold til folkeskolen. Det kan godt være, at i gymnasiet skulle man holde fast i navnet 'Billedkunst' – alt afhængig af hvor meget kunst- historie, der skal med i faget på gym- nasieniveau. Men navnet 'Billedkun- st' giver et forkert indtryk, fordi det signalerer, at det handler om de gam- le formnings-discipliner og at elev- erne for eksempel skal gå på kunst- museum og se på nogle billedkun- sters værker."

Man siger, at billedkunst er et 'praktisk-musisk' fag. Er det ikke også en misvisende betegnelse?

"Vi politikere ved jo godt, hvad udtrykket dækker over, men du har da ret i, at hvis man kom udefra, ville man nok ikke tænke, at betegnelsen også indbefatter billedkunstudfaget. Når man laver samlebetegnelsen 'praktisk-musik', så tror jeg desværre det er fordi, at disse fag ikke har så meget værdi, som de andre fag. Vi laver jo ikke på samme måde samlebetegnelser om de andre fag."

Ville det hjælpe – sådan som Bertel Haarder var inde på, da vi talte med ham – at kalde det for de 'praktisk-musisk-kunstneriske' fag?

"Nej, for det er jo slet ikke mundret. Jeg indrømmer, at det heller ikke står særligt stringent eller konsekvent formuleret i vores visionspapir om folkeskolens fremtid. Der mangler et begreb, som kan samle de tre linjer. Det hjælper ikke at samle tre ord i stil med 'praktisk-musisk-kunstneriske', for det vil ikke blive brugt i daglig tale. Der skal et nyt ord til. Det nemmeste ville være at kalde dem 'de kreative fag', men det går heller ikke, for børnene skal lære at tænke kreativt i alle fag."

Hvad med "de praktisk-kunstneriske fag"?

"Vi skal finde et bedre begreb, det er jeg helt med på..."

Måske skulle man i virkeligheden fokusere på, at det handler om øjet, der ser – det visuelle?

Man kunne kalde faget 'Visuel kommunikation' og så tale om 'de musiske, visuelle og praktiske fag'. Så der er noget til hørelsen, til synet og til hænderne. Det synes jeg kunne være en idé at arbejde videre med.

De praktisk-musiske fag er så forsømte, at vi er nødt til at gentænke dem. Vi er nødt til at lave en ny vision for, hvordan fagene skal spille sammen i folkeskolen. Desværre kan vi ikke gøre særlig meget inden for de eksisterende politiske rammer. Det forsøg, som Bertel Haarder har sat i gang nu, hvor han i virkeligheden bare smører leverpostejens rigtigt, rigtigt tyndt ud – det giver ikke mening. Så synes jeg hellere man skulle lade være, for det er at gøre det forkerte. Det er at gøre grin med billedkunstudfaget at påstå, at bare fordi man strækker det samme antal

timer over tre år mere, så skulle man få en mere kreativ undervisning ud af det. Den køber jeg slet ikke. Jeg vil gerne give frihed til – inden for de rammer, der nu er – at man kan komponere nogle forløb, hvor fagene bliver sat godt i spil i forhold til hinanden.

Og det med, at Bertel Haarder fortæller jer, at billedfaget skal have en ekstra time på skoleskemaet... det er jo bare snak. Nu har de haft regeringsmagten siden 2001. Altså, hvad er det for noget otte år senere at sige, at "næste gang, så..."? Det er da ham, der er minister. Det er da bare at invitere til en samtale med os. Han ved, at vi er fuldstændig med på ideen. Han sidder på flertallet. Det er ham, der har pengene. Han har alle muligheder for at gøre noget ved det, og han kunne have gjort det for længst, hvis han virkelig ville. Men det har han ikke gjort."

Hvorfor foreslog I selv, dengang i december måned, at der skal laves flere forsøg? Alle undersøgelser viser jo, at eleverne bliver dygtigere – også i de boglige fag – på skoler, der opprioriterer de kunstneriske og praktiske fag. Så hvorfor flere forsøg?

"Fordi vi ikke har flertallet nu. Da vi fremsatte forslaget, håbede vi på, at når nu ministeren selv havde udtrykt positive intentioner, så ville vi kunne få flertal for et begrænset forsøg, sådan at der blev nok penge til få skoler, fremfor få penge til mange skoler. For så kan vi virkelig se, hvad man får ud af pengene. Men det er et forslag til situationen, som den ser ud her og nu. En mere langsigtet strategi er, at vi har brug for flere timer til folkeskolen. Lad os lege med tanken om, at vi har en længere skoledag. Vi bliver nødt til helt at gentænke folkeskolen – med dens korte skoledag efterfulgt af en lang fritidshjemsdag. Kunne vi ikke lade os inspirere lidt af højskoler og efterskoler og alle de andre skoler, der har tiden til rådighed? Vi skal have en helt anderledes ambition med folkeskolen!"

Jeres forslag blev stemt ned. Hvordan kommer I så videre nu?

"Ved at italesætte behovet for, hvordan de praktisk-kunstneriske fag både er noget i sig selv og hvordan de kan understøtte andre fags læring. Det er jo veldokumenteret, at hvis man arbejder med et teoretisk

emne, og man så får lejlighed til at prøve nogle ting af i praksis, så husker man det hele meget bedre og kan bedre anvende teorien i andre sammenhænge. Så, for eksempel ved at tale med fagtidskrifter som jeres og tage ud på skoler. Det er, hvad vi kan gøre: tage en holdningsdebat om det. Det er det, vi kan som opposition."

Hvis du og dit parti kommer til magten, hvor vil du så sætte ind?

"Vi kommer til at investere mere i uddannelse. Det ligger allerede i vores finanslovsforslag nu. Fordi vi mener virkelig, at der er brug for at opgradere hele vejen igennem i vores uddannelsessystem. Vi kobler det sammen med den vision, at vi ønsker 13 års obligatorisk uddannelse. Det er ret mange ting, der skal ændres, før det bliver godt, og derfor vil vi godt starte med at invitere alle parter til en debat om, hvordan vi udvikler det her på den bedste måde. Fordi hvis der er noget, jeg har lært af at være oppositionspolitikere og være med i et folkeskoleforlig, så er det, at det dårligste, vi kan gøre, det er at sidde og kloge os som politikere og sige "nu er det dét her, vi skal gøre!". Nej, vi skal lave gode udviklingsprojekter, vi skal involvere partnere og vi skal skabe medejerskab i folkeskolerne, fordi det er også den måde, man kan løfte de praktisk-musiske fag. Vi politikere skal give rammerne og finde økonomien, sådan at læreruddannelsen kan tage højde for det også."

Og så synes jeg i øvrigt, at vi i højere grad skal åbne op for professionelle kunstnere fra 'det virkelige liv', men selvfølgelig under forudsætning af, at de tilegner sig den pædagogik, som skal til for at man kan undervise elever i folkeskolen. Det er evnen til at undervise, som er det vigtigste. Man kan ikke sige, at bare fordi man kan sit fag i dybden, så er man dermed fantastisk til at undervise i folkeskolen. Det er man altså ikke nødvendigvis!"

www.antorini.dk

www.socialdemokraterne.dk